

NOVI LIST

Izhaja vsak četrtek

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Trst, Ulica Martiri della Libertà
(Ul. Commerciale) 5/I. Tel. 28-770
Za Italijo: Gorica, P.zza Vittoria
18/II. Pošt. pred. (casella post.)
Trst 431. Pošt. č. r.: Trst, 11/6464
Poština plačana v gotovini

ŠT. 506

TRST, ČETRTEK 9. JULIJA 1964, GORICA

LET. XIII.

Nevarnost dveh
nacionalizmov

Pred kratkim se je mudilo v Bonnu francosko odposlanstvo, ki ga je vodil general De Gaulle in v katerem so bili tudi ministrski predsednik Pompidou, osem ministrov in številni spremljevalci. Ta obisk sicer spada v okvir francosko-zahodnonemškega sporazuma, ki predvideva dve redni srečanja »na visoki ravni« vsako leto, vendar so politični opazovalci pripisovali zadnjim razgovorom velik političen pomen, kar je med drugim potrjevala že sama sestava francoske delegacije.

Predmet razgovorov so tvorila razna gospodarska vprašanja, ki zadevajo obe državi, vendar je osrednji, najvažnejši problem prav gotovo bila »Združena Evropa«. V tej točki, ki pobježi zanima tudi druge zahodnoevropske države, se namreč stališči kanclerja Erharda in predsednika De Gaulle bistveno razhajata ter vse kaže, da tudi na zadnjem sestanku ni bilo nobenega zblizanja.

General De Gaulle vztraja pri svoji zamisli nekakšne evropske konfederacije (po možnosti brez Velike Britanije), ki naj se politično, gospodarsko in vojaško diferencira od Združenih držav in ki naj predstavlja nekakšno vmesno politično telo med dvema velesilama. Erhard pa si Združeno Evropo predstavlja kot gospodarsko in politično integrirano enoto, ki naj bi poleg držav, članic Set-a vključevala tudi države EFTA (področje svobodne trgovinske izmenjave) z Veliko Britanijo na čelu. Takšna Evropa pa naj bi bila politično in gospodarsko tesno povezana z Združenimi državami.

Kot smo omenili, se razgovori niso premaknili z mrtve točke, čeprav se general De Gaulle nahaja v znatno boljšem političnem položaju kot njegov nemški sobesednik. Francoski predsednik nima namreč doma resnega tekmeca, glede na ustroj ustave, ki mu dovoljuje, da vlada paternalistično in avtokratsko, in glede na pomoč, ki mu jo nudi močna golistična stranka.

Kancler Erhard pa mora upoštevati stanje v svoji stranki (kršč. demokratični zvezi) in splošni politični položaj v državi. V stranki ima mnogo odkritih in prikritih nasprotnikov, kot sta bivši obrambni minister Strauss in bivši kancler Adenauer, ki v vprašanju Združene Evrope zavzemata enako stališče kot De Gaulle, oziroma se temu stališču močno približujeta. Zahodna Nemčija je danes gospodarsko najmočnejša država v Evropi (če ne upoštevamo Sovjetske zveze). Zato De Gaullova v bistvu nacionalistična stališča posredno ali neposredno pomagajo podžigati tudi nemški nacionalizem, ki je že toliko gorja prinesel nemškemu narodu, Evropi in svetu. Če bi

(Nadaljevanje na 9. strani)

VOJNA MED ZDA IN KITAJSKO?

Novi ameriški veleposlanik v Južnem Vietnamu, general Maxwell Taylor, je izjavil v torek ob prihodu v Saigon, da dokazuje njegova prisotnost v Vietnamu trdo odločenost predsednika Johnsona in ameriškega naroda, da obvarujeta v tej deželi svobodo, neodvisnost in mir. Rekel je tudi, da bodo Združene države do konca podpirale boj Južnega Vietnama proti napadalnim silam, in pristavil, da za to njihovo obveznost ni nobene časovne meje.

Bivši predsednik odbora poveljnikov glavnih stanov je potem naglasil potrebo, da krepko uresničujejo že izdelane programe za Vietnam.

Prihod novega ameriškega veleposlanika v Saigon sovпада z močnim povečanjem ofenzivne aktivnosti komunističnih gverilcev. Ti so izvedli prav tisto noč pred njegovim prihodom silovita napada proti dvema taboriščema posebnih vietnamskih vežbalnih sil, h katerim spadajo tudi pripadniki ameriške vojske. Poleg običajnih napadov proti vsem, ki jih varuje južno-vietnamska vojska, pa javljajo tudi več napadov proti vojaškim postojankam, od katerih leže nekatere samo 15 kilometrov južno-zahodno od Saigona. Povečanje komunistične aktivnosti spravljajo v zvezo s splošno ofenzivo, ki so jo napovedali pred dnevi voditelji boja proti južno-vietnamski vladi.

VAZEN OPOMIN KOMUNISTOM

S pozivom na splošno ofenzivo so vietnamski komunisti odgovorili na odločenost Združenih držav, da končno vojaško posežejo v dogajanje v Južnem Vietnamu in napravijo konec komunistični gverili, in če ne bo šlo drugače, s tem, da bodo razširile vojno na Severni Vietnam in tudi na Kitajsko. In da ne bo ostalo samo pri besedah, dokazuje dejstvo, da so iz severovietnamskih virov že javili, da se je izkrcal nekje na obali Severnega Vietnama en južnokorejski oddelček, ki pa je bil baje kmalu po izkrcanju razbit in skoraj uničen. Toda to je bil gotovo samo prvi poskus.

Pa tudi komunisti mislijo resno. Isti dan, ko je prispel general Taylor v Saigon, sta eksplodirali na ulici pred ameriškim veleposlaništvom dve bombi. Kitajska pa je »potolažila« Severno-vietnamce z zagotovilom, da ne bo držala križem rok, če bi Američani in Južnovietnamci napadli njihovo deželo.

Že samo imenovanje generala Taylorja za ameriškega veleposlanika v Saigonu pomeni važen opomin komunistom in zlasti Kitajski, ki stoji za vso komunistično gverilsko aktivnostjo v južnovzhodni Aziji, da misli ameriška vlada, da je mera polna, in da je odločena, da reši zadevo vojaško in dokončno, pa čeprav bi se morala spustiti v vojno s Kitajsko. Kitajci pa so ta izziv sprejeli in začeli sami še bolj izzivati. Če nobeden ne bo popustil, je skoraj gotovo,

da bo prišlo prej ali slej in zelo verjetno celo v kratkem do važnih dogodkov v vzhodni Aziji, namreč do vojne med Združenimi državami in Kitajsko. Pri tem ni važno, če bo to tudi formalno napovedana vojna.

Vsemu miroljubnemu deklamiranju navkljub se bo tako razdvijala spet velika vojna, ki bo vplivala na ves svet, četudi bi ostala omejena na vzhodno Azijo. Predvsem bi bila to verjetno zelo dolga in krvava vojna, če se Američani ne bi odločili, da uporabijo atomsko orožje. Začela bi se vsekar brez atomskih bomb. Američani bodo skušali spraviti Kitajsko na kolena s konvencionalnim orožjem, zanašajoč se na svojo premoč v oborožitvi in tehniki, medtem ko se kitajsko komunistično vodstvo zanaša na ogromnost svoje države, na skoraj neizčrpen človeški rezervoar in na pomanjkanje dobrih cest ter velikih in važnih industrijskih središč, ki bi jih bilo možno hitro uničiti z bombardiranjem iz zraka.

S tehničnimi analizami te verjetne vojne se ukvarja danes velik del strategov na svetu, ki objavljajo rezultate svojih pretehtavanj v tisku. Mnogi prihajajo pri tem do zaključkov, ki niso preveč vzpodbudni za Ameriko. Opozarjajo namreč na to, da lahko postavi Kitajska vsakemu bataljonu ameriških strelcev nasproti več divizij in da ji vojaštva takorekoč ne more zmanjkati. Ameriškim vojakom pa da njihova boljša oborožitev in tehnična opremljenost tudi ne bi veliko pomagali na terenu, ki jim ni domač, zlasti ne proti gverilskemu načinu vojskovanja, ki Američanom ne prija. Ameriška prevozna vojaška tehnika bi se znašla v zadregi spričo kitajskih cest, ki so ob dežju podobne blatnim potokom, poleti pa iarkom polnim prahu. Letalska bombardiranja pa tudi ne morejo odločiti vojne, kar da se je pokazalo v drugi svetovni vojni, ko najprej Nemci z letalskim bombardiranjem niso mogli zlomiti Anglije, nato pa zahodni zavezniki ne Nemčije. Treba je bilo zmagati na zemlji in Nemčijo zasesti.

DVA ADUTA - LETALSTVO IN GVERILCI

Te analize pa drže samo do neke mere. Ameriško letalstvo bi nedvomno kmalu popolnoma prevladalo na kitajskem nebu in podilo kitajske čete kakor podi jastreb kokoši po dvorišču. To pa bi bila že velikanška ameriška prednost v vojni s Kitajsko. Neprestana letalska bombardiranja bi demoralizirala kitajsko vojsko. Ta bi se lahko premikala samo ponoči, ali pa v raztrganih kolonah preko gora. Motorizaciji bi se morala v glavnem odpovedati, medtem ko bi se je Američani v varstvu svojega letalstva vendarle lahko posluževali kljub hudo težavnemu terenu, ker bi nedvomno sproti gradili ceste.

Kitajci bi morali letalstvo nadoknaditi z

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 12. julija 1964, ob: 8.30 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 S pesmijo po Sloveniji; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Flik ali Tri mesece v cirkusu«. Napisala Emma Parodi, prevedla Jadviga Komac. Prvi del. Igra RO., vodi Lojzka Lombar; 12.00 Slovenska nabožna pesem, 12.15 Vera in naš čas; 14.30 Sedem dni v svetu; 15.00 Zlata risanka: Nico Fidenco; Mojstri groze - Edgar Allan Poe; »Skakajoča žaba«, pripravil Franc Jeza; 16.30 Baletna glasba; 17.30 Popoldanski ples; 18.30 Kino, večeraj in danes, pripravil Sergij Vesel; 21.00 Folklorja z vsega sveta.

• PONEDELJEK, 13. julija 1964, ob: 11.45 Mali ansambli; 12.15 Iz slovenske folklorje - Niko Kuret; Ljudstvo baja, ljudstvo poje: »Pod klančkom sva se srečala«; 18.30 Sodobna italijanska glasba; 18.55 Tržaški in goriški pianisti - Mira Sanič; Slovenske klavirske skladbe za mladino; 19.15 Iz lovčevih zapiskov - Ivan Rudolf; »Jazbec polizanec«; 21.00 Antonio Illersberg: »Triptih«, opera v trel dejanjih. V odmoru (približno ob 21.40) Opera, avtor in njegova doba, pripravil Gojmir Demšar.

• TOREK, 14. julija 1964, ob: 11.45 Naš juke-box; 12.15 Zenski liki; 18.30 Simfonična dela Richarda Straussa; 18.50 Gostovanje solistov v Trstu; 19.15 Pripravke o narodnih junakih: »Stenka Razin«, pripravila Desa Kraševc; 21.00 Radijska novela - Ivan Tavčar: »Holekova Nežika«; 22.55 Sodobna simfonična glasba.

• SREDA, 15. julija 1964, ob: 11.45 Jugoslovanski orkestri in pevci; 12.15 Pogled na svet; 18.30 Orkester v 18. stoletju - Giuseppe Tartini; Pastoralna simfonija; 19.00 Slovenski romantični samespevi. Na sporedu so samespevi Josipa Michla; 19.15 Tržaška gledališča - Claudio Gherbitz: »Novi teater«; 21.00 Simfonični koncert. V odmoru (približno ob 21.40) Knjižne novosti - Martin Jevnikar: »Smiljan Rozman in njegov roman „Družina“«.

• ČETRTEK, 16. julija 1964, ob: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi; 12.15 Potovanje po Italiji; 17.20 Iz albuma lahke glasbe; 18.00 Pevski zbori Juljske Benečije in Furlanije; 18.30 Kvartet v 20. stoletju Bela Bartok: Godalni kvartet št. 2 op. 17; 19.15 Prazgodovina naše dežele: »Gozd in živalstvo«; 21.00 »Erasmus Predjamski«, igra v štirih dejanjih, ki sta jo napisala Roberto Kervin in Carlo de Incontrera, prevedel Maks Sah. Igra RO., režira Jože Peterlin; 23.00 Slovenski in jugoslovanski solisti. Violist Pavel Skabar, pri klavirju Gita Mally.

• PETEK, 17. julija 1964, ob: 11.45 Ameriški odmevi; 12.15 Žena in dom; 18.30 Najlepše romantične simfonije; 19.15 Jadransko morje - Gojmir Budal: »Oblikovitost obal«; 21.00 Koncert operne glasbe. V odmoru (približno ob 21.30) Politična demokracija in industrijska družba.

• SOBOTA, 18. julija 1964, ob: 11.45 Italijanski akvarel; 12.15 Zavojevalci gora - Dušan Pertot: »Prvi vzpon na Mont Blanc«; 14.40 Karakteristični nasambli; 15.00 Volan - oddaja za avtomobiliste; 15.30 »Boječnega«, komedija v enem dejanju, ki jo je napisal Eugène Labiche, prevedel Ivan Savli. Igra RO., vodi Stana Kopitar; 18.30 Slovenski in jugoslovanski skladatelji - Anton Lajovic; Pesem jeseni. Orkester Slovenske filharmonije vodi Bogo Leskovic; 19.15 Počitniška srečanja, pripravil Saša Martelanc; 20.45 Slovenski Oktet; 21.00 Vabilo na ples; 22.00 Simfonične pesnitve.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 12. julija, nedelja: Mohor, Draguška
- 13. julija, ponedeljek: Dragan, Marjeta
- 14. julija, torek: Franc, Svoboda
- 15. julija, sreda: Justa, Vladimir
- 16. julija, četrtek: D. M. Karm., Marija
- 17. julija, petek: Aleš, Leksej
- 18. julija, sobota: Miroslav, Friderik

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29477

Vojna med Ameriko in Kitajsko?

(Nadaljevanje s 1. strani)

gverilci, da bi vznemirjali in slabili ameriške linije v ozadju in zadrževali njihove pohode. To bi bil medvomno velik adut v kitajskih rokah — če bi res obstojal. Nikakor namreč ni gotovo, da se bodo Kitajci, ki so že okusili strahotni Mao Tse Tungov totalitarizem, s takim navdušenjem bojevali kot gverilci za nadaljnji obstoj tega trdega režima, kakor se danes vietnamski gverilci bojujejo za privide lepše bodočnosti v komunizmu, ki jim ga prikazujejo propagandisti kot raj na zemlji in kot dokončno rešitev njihovih težav. Možno, čeprav ne čisto gotovo, je, da bodo Kitajci ostali v splošnem pasivni, in mnogi bodo celo nedvomno videli v Američanih osvoboditelje, zlasti če bo ameriška propaganda znala položaj prav izkoristiti. Vsekakor gverilci ne morejo preprečiti napredovanja redne vojske. Tako se lahko zgodi, da bo Mao Tse Tung vseeno potegnil v takem spopadu krajšo. V najslabšem primeru pa Američani še vedno lahko uporabijo atomsko orožje, da zaobrbejo izid vojne sebi v prid. Če se bodo odločili za vojno, je gotovo, da jo bodo hoteli tudi dobiti. In če jo bodo začeli, je gotovo, da so dobro pretehtali, kako jo dobiti.

SE DVE NEREŠENI VPRAŠANJI

Ostaneta še dve nerešeni vprašanji: zakaj Mao Tse Tung tvega vojno z Američani in jo ce'lo izziva, in kaj bi v primeru vojne med Kitajsko in Ameriko storila Sovjetska zveza.

Ravnanje Mao Tse Tunga si morda lahko pojasnimo s Hitlerjevim ravnanjem, ne da bi hoteli s tem enačiti Hitlerja in kitajskega komunističnega vodjo. Hočemo le reči, da je občutek absolutne oblasti nad milijoni in desetlinami ali ce'lo nad stotinami milijonov — v Mao Tse Tungovem primeru ce'lo nad 800 milijoni, to je kar nad četrtno človeštva — podoben pijanosti, v kateri človek ni več zmožen trezne presoje. Počuti se kot pijanec za volanom. Misli da zna leteti čez ovire. Zaradi tega je Hitler sprožil — in izgubil drugo svetovno vojno, potem ko je srečno izvozil precej ovinkov. In zaradi tega lahko izgubi vojno Mao Tse Tung, četudi se more tudi njemu posrečiti, da v začetku srečno in s pijansko hladnokrvnostjo obide nekaj velikih ovir. Rezultat bo isti kot pri Hitlerju.

Zdi se, da je naravni zakon v tem, da človek ni sposoben vzdržati brez škode za

svoje notranje ravnovesje prevelike osebne oblasti. Po drugi strani pa imajo Američani na razpolago velikansko številno hladno računajočih tehnikov in intelektualcev, ki po načinu industrijcev načrtujejo bitke in zmage za računskimi stroji. V boju med manjjo in h'adnim razumom ni dvoma, kdo bo končno zmagal.

Kar pa zadeva Sovjetsko zvezo, je že dala jasno razumeti Kitajcem, da jim v primeru vojne z Ameriko ni »dolžna« pomagati. Po vsej verjetnosti se bo držala ob strani, zadovoljujoč se s tem, da bo dajala moralne lekcije obema stranema. V mnogih pogledih bi ji bilo ce'lo ljubo, če bi Američani zmagali. Tako bi odstranili nevarnost, ki grozi njej sami, ker bi se Kitajska prej ali slej obrnila tudi proti njej in ji skušala v imenu anticolonializma, azijske vzajemnosti in rasnih razlogov odvzeti njene azijske pokrajine. Ta nevarnost postaja za Sovjetsko zvezo vedno bolj konkretna in v tem je tudi eden izmed razlogov, da se hiti zblíževati z Zahodom, ki bi jo lahko podprl v spopadu s Kitajci. Poleg tega pa bi odstranitev Mao Tse Tungove komunistične ločine obnovila enotnost komunističnega tabora in vrnila sovjetski partiji njeno prvenstvo in vpliv tudi v Aziji, odkoder jo zdaj kitajski komunisti izrivajo.

Tretje vprašanje je, kako bi kitajsko-ameriška vojna vplivala na osta'i svet. To pa je že drugo poglavje.

Nova afriška država

V nedeljo je bila proglašena nova, 37. neodvisna afriška država, ki nosi ime Malawi. Nastala je iz prejšnje britanske kolonije Nyassa. Nova republika leži v jugovzhodni Afriki ob istoimenskem jezeru. Obsega 127.368 kvadratnih kilometrov ozemlja, na katerem živi okrog tri milijone prebivalcev, ki so po večini črnici Kafri. Pridelujejo precej tobaka, bombaža, čaja in zemeljskega oreška. Po gozdovih pa rastejo dragoceni lesovi teak in mahagoni.

V nedeljo opo'noči so sneli na stadionu v mestu Blantyre ob navzočnosti prince Edinbuškega angleško zastavo in dvignili ob navdušenem vzklikanju »ufu'u« ali »svoboda črno-zeleno-rdeči prapor nove republike.

Pred republikansko konvencijo v San Franciscu

Bivši veleposlanik Združenih držav v Saigonu Henry Cabot Lodge se je vrnil v domovino, kjer bo aktivno podprl prizadevanje liberalne struje republikanske stranke, ki se zoperstavlja izvolitvi senatorja Barryja Goldwaterja za kandidata stranke na novemberskih predsedniških volitvah. Po razgovorih z odgovornimi demokratskimi vladnimi člani je Cabot Lodge takoj stopil v stik z republikanskim vodstvom in posegel v odločilno debato, ki poteka te dni med republikanci.

Scraton, katerega sedaj neposredno podpira Henry Cabot Lodge, mora omajati uspehe, ki jih je dosegel predstavnik skrajne republikanske desnice na primarnih volitvah še preden se bodo 13. julija sešli na

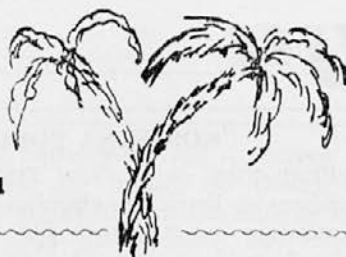
republikanski konvenciji v San Franciscu. Scraton je že dosegel nekaj uspehov v tem smislu in je že prepričal precej delegatov, ki so preje nameravali podpreti kandidaturu Barruja Goldwaterja. Tako se počasi jasni položaj.

Goldwater je pred dvema tednoma bil že skoraj gotov, da bo dosegel »nomination«. Sedaj pa že kaže, da na prvem skrutinju ne bo izvoljen. To pa pomeni, da njegovi izgledi polagoma padajo in da se v republikanskih vrstah vrše pogajanja med različnimi delegacijami in da se množi število skrutinijev. Ni izključeno da bo prišlo med Scratom in Goldwaterjem do »mrtvega teka« in v tem primeru bo izvoljen nekdo tretji. Morda Cabot Lodge?

Črni diktator

Črni rasizem, čarovništvo

in bav-bavi na Haitiju

Predsednik republike Haïti, bivši zdravnik François Duvalier, je dal te dni z ljudskim glasovanjem spremeniti ustavo, in se izvoliti za dosmrtnega predsednika. Pri tem je lahko oddal vsak volivec toliko volivnih listkov, kolikor je hotel; »formalnosti«, kot so n. pr. volivni sezname, sploh ni bilo. S tem je hotel Duvalier samo dati ljudem priložnost, da pokažejo svoje »navdušenje« zanj. Dobil je nad milijon glasov, proti je volilo nekaj več kot 3.000 ljudi; protikandidata pa ni bilo. Svet je dobil tako še enega diktatorja, hkrati pa svarilen vzgled, kaj se lahko zgodi v deželah »v razvoju«, z obupno revnim in nevednim prebivavstvom, kakor je Haïti.

François Duvalier, rojen leta 1907, se je kot mlad zdravnik za tropske bolezni znal priljubiti prebivavstvu. Toda bolj kot njegov zdravniški poklic mu je bila pri srcu oblast. Polastil se je leta 1957, po padcu dotedanjega diktatorja generala Magloirea. Kakor hitro pa je imel oblast v rokah, je sklenil, da je ne bo več izpustil. In res je v teh letih ustvaril iz Haïtija pravo tiranijo. Ustvaril si je tajno policijo in osebno stražo, ki je močnejša in bolj oborožena kakor vsa haitska vojska, kateri popolnoma ne zaupa, saj je celo njen vrhovni poveljnik pobegnil pred njim v tujino.

Teror nad nevednimi

Glavno sredstvo Duvalierove diktature je teror. Okrog 90% prebivavstva, ki šteje približno 3.600.000 črncev in mulatov, nima šolske izobrazbe. Po veri so sicer katoličani, toda v njihovem krščanstvu prevladujejo poganski elementi. Njihova resnična religija je čarovniški kult »voudou«. To je zarotilstvo, katerega obredi so sicer pomešani s krščanskimi elementi, obstajajo pa največ iz ekstatičnih plesov in žrtvovanja petelinov. Duvalier je napravil iz »voudou« državno religijo in dal zapreti ali izgnati katoliške duhovnike, ki so se mu upirali. Neki pregnani duhovnik je izjavil »Na Haïtiju ne časte svetega Antona, ampak njegovega prašička.« »Voudou« je postal ideologija Duvalierove diktature in haitskega nacionalizma. Nad revnimi in nevednimi ljudmi je lahko izvajati teror. In Duvalier se ga poslužuje brezobzirno, celo brez tistih formalnosti, kot se jih drže v drugih ideoloških in vojaških diktaturah.

Svoje tajne policiste si je izbral iz vrst postopačev, kriminalcev in brezposelnih ter jim dovoljuje, da terorizirajo prebivavstvo po mili volji, da mu tako vlijejo sveti strah pred oblastjo in iztrebijo iz ljudi voljo do odpora. Zaprete ljudi neusmiljeno pretepaajo celo ženske. Ljudje imenujejo Duvalierova tajne policiste »Ton-Ton-Macoutes«; to je po haitsko »Bav-bav«, s katerim strašijo matere neposlušne otroke. Ti »Ton-Ton-Macoutes« obiskujejo med drugim trgovce in jim odredajo, da morajo plačevati visoke »prostovoljne« prispevke za Duvalierove prireditve, s katerimi proslavlja svojo diktaturo, ali za praznike, s katerimi »zabava«

ljudstvo, n. pr. za karneval, ki traja po več dni.

Z novo ustavo je določil Duvalier tudi novo zastavo. Dosedanja je bila modro-rdeča z belim četverkotnikom v sredini, v katerem je videti hribeček, iz katerega raste palma — ena najlepših zastav na svetu. Nova zastava pa je črnordeča. Črna barva v njej naj simbolizira, da je velika večina Haïtčanov črnškega pokolenja: so potomci črnških sužnjev, ki so jih uvažali nekdanji francoski kolonisti iz Afrike. Toda med francosko revolucijo se je našlo med črnici nekaj sposobnih voditeljev, ki so podžgali črne sužnje k uporu in pobili ali pregnali belce. Iz nove francoske republikanske zastave modro-belo-rdeče so odvzeli belo barvo, ker so videli v njej simbol za zasovražene belce, in so tako dobili barve svoje

zastave. Duvalier pa je videl celo še v modri barvi nekaj tujega. Zavestno skuša ustvariti med haitskim ljudstvom fanatičen nacionalizem, ki naj bi temeljil na črnem rasizmu in na »nacionalni religiji« woo-doo. Pri tem ga nič ne moti, da ima za ženo lepo krepko (mešanko).

Preganjanje katoliških duhovnikov

Ker so se katoliški duhovniki upirali umetnemu vzpodbujanju woo-doo kulta, v katerem so videli — neglede na njegovo folklorno vrednost — ostanek afriškega poganstva, ki nikakor ne more andomestiti religije, jih je začel Duvalier preganjati. Nekaj so jih celo ubili. Mnoge duhovnike, ki niso Haïtčani po rojstvu, pa je dal črni diktator izgnati, zlasti Bretonce. Francoski Bretonci se čutijo namreč posebno povezani s Haïtčani še iz časa francoske oblasti nad to deželo.

Med Haïtčani je malo duhovskih poklicev, ravno zato, ker je krščanstvo še plitvo zakoreninjeno v dušah, pa tudi zaradi nevednosti. Sol je namreč zelo malo in tako pride le malo mladeničev do višje izobraz-

be, čeprav so Haïtčani po naravi zelo nardarjeni, kar dokazuje tudi dejstvo, da uživa nekaj njihovih pisateljev kot n. pr. Jacques Roumain, že mednarodno sloves. Neko njegovo delo je bilo prevedeno tudi že v slovenščino, a na žalost je izhajalo samo v podlistku v nekem ljubljanskem dnevniku. Dobri so tudi haitski slikarji »primitivci«, katerih slike so cenjene zlasti v Ameriki. Turisti jih odnašajo s seboj kot spominke. Nekateri pa so tudi že razstavljali v Ameriki. Haitski državni plesni ansambel pa je nedavno pri svojem nastopu v Gledališču narodov v Parizu očaral izbrano evropsko občinstvo. Če bi imelo haitsko ljudstvo dostop do izobrazbe, bi se haitski umetniki vseh panog nedvomno hitro uveljali v svetu. Tako pa je njegova usoda poleg tiranije (drugače Duvalierove vladavine ni mogoče imenovati) in črne revščine tudi nevednost.

Strašna revščina

Haitsko ljudstvo spada med najrevnejše narode na svetu. Statistiki so izračunali, da znaša povprečna kupna moč Haïtčanov samo 8 USA dolarjev na leto. Otroška umrljivost je silno visoka in jetika je še vedno najbolj razširjena bolezen. V seznamih umrlih, ki jih prinašajo dnevnik n. pr. v prestolnici Port-au-Prince, je vsaj osem desetih otrok. Najhuje pa je to, da vlada zelo malo stori, da bi stvari izboljšala. Ameriška pomoč, kakih 6-7 milijonov dolarjev na leto (ki pa je bila zadnji čas sploh ustavljena iz političnih razlogov), je bila porabljena po ogromni večini za »potrebe« Duvalierove diktature, zlasti za njegovo osebno stražo.

Marsikdo se čudi, zakaj Američani ničesar ne store, da bi vrgli Duvalierovo diktaturo, medtem ko si tako prizadevajo, da bi spravili Fidel Castra z oblasti. To si razlagajo nekateri s tem, da Duvalier ni nevaren za Ameriko in zato se ne marajo vtikati v haitske notranje razmere. Toda iz strašne revščine in stiske na Haïtiju se lahko izcimi nova Kuba. Revščina je najboljša kotišče za vsak ekstremizem in zlasti še za komunizem. Tudi tu ameriška politika dokazuje, da je preveč pasivna in brezbržna, dokler ne dozorijo stvari do akutne krize.

Haitski humor

Haïtčani pa so po svoji naravi zelo ljubezni in dobrotljivi ljudje. Svojo revščino prenašajo vdano in ne da bi povešali glavo. Radi se smejejo in vesele, čeprav lačni in slabo občečeni. Do tujcev so prijazni. Uradni jezik je francoski, ljudstvo pa govori »kreolski« dialekt, ki je popačena starinska francoščina pomešana z afriškimi in drugimi elementi, tako da jo tudi Francoz le težko razume.

Haïtčani imajo pri vseh svojih tegobah velik smisel za humor. In značilen primer njihovega humorizma je tale zgodbica, ki je krožila nedavno med haitskimi izobraženci, ki so nasprotniki Duvalierove diktature: Neki Haïtčan je prišel k čarovniku kulta voodoo in ga prosil za zdravilo za svojega bolnega sina. »Prav«, je rekel čarovnik, »položi mu pod glavo Luciferjevo podobo.« Haïtčan je povsod iskal vragovo sliko, a je ni našel. Tako je položil pod sinovo glavo kar fotografijo predsednika republike. Sin pa je umrl. Tedaj je črnc spet odšel k čarovniku ter povedal, da je pod'ožil pod sinovo glavo Duvalierovo sliko. »Norec!« ga je nahrulil čarovnik. »Dal si mu premočno dozo!«

S Tržaškega

PRORAČUN POKRAJINSKE UPRAVE

Predsednik tržaške pokrajinske uprave Delise je na tiskovni konferenci obrazložil osnutek proračuna za leto 1964. Osnutek predvideva 4 milijarde 287 milijonov lir dohodkov in 4 milijarde 977 milijonov zdatkov. Primanjkljaj, ki naj bi ga poravnal vladni komisariat, znaša torej 690 milijonov, to je 230 milijonov več, kot jih je lani priznala pokrajini nadzorna oblast.

Mnogo izdatkov ima pokrajina s svojimi uslužbenci, ki jih je 978 (temu številu je treba dodati še 204 upokojeince) in jo stanejo 1 milijardo 841 milijonov ali 72,62% rednih dohodkov in 42,67% dejanskih izdatkov. Sorazmerno največji izdatek pa predstavljajo uprava umobolnice in druge dobrodelne dejavnosti ter socialno skrbstvo (2 milijardi 800 milijonov). Predsednik je izjavil, da je osnutek proračuna skrbno sestavljen in da so pri določevanju izdatkov strogo upoštevali načela varčevanja.

Na seji pokrajinskega sveta, ki je bila v torek, je bil v upravni svet slovenske trgovske akademije izvoljen svetovavec inž. Jože Pečenko. V tej zvezi je bilo sporočeno, da bo novo poslopje za slovenske višje srednje šole dograjeno še pred začetkom prihodnjega šolskega leta.

TRŽAŠKI OBČINSKI SVET

Na ponedeljkovi seji je tržaški občinski svet soglasno odobril resolucijo, ki obvezuje upravni odbor, da pripravi podroben načrt za čimbolj smotrno izkoriščanje obalnega področja od Trsta do Sv. Križa v turistične namene. Resolucija ugotavlja, da vlada danes v tem pogledu velik nered, kar gotovo škoduje razvoju tujskoprometne dejavnosti. Hkrati pa se zavzema za ustanovitev posebne komisije, ki bi morala obravnavati turistična vprašanja celotnega Tržaškega zaliva in ki bi jo morali zato sestavljati predstavniki vseh prizadetih občin od Trsta do Gradeža.

Pismo uredništvu

Spoštovano uredništvo,

Tiskovna agencija »Italia« mi pošilja, kot še mnogim drugim, svoj bilten v slovenščini. To pobudo je treba pozdraviti. Mislim pa, da ne bo imela posebnega odmeva in učinka, dokler agencija »Italia« ne bo poskrbela, da bo posvečal bilten nekaj pozornosti tudi tukajšnjim slovenskim zadevam. Tako pa v biltenu ne najdemo prav ničesar, kar bi se tikalo tukajšnjega slovenskega življenja. Niti najvažnejših dogodkov v našem političnem, kulturnem, socialnem, šolskem ali gospodarskem življenju ne omeni, kakor da se obrača uredništvo biltena v slovenščini dejansko na Italijane. Pred časom je posvečal bilten vsaj nekaj pozornosti tudi slovenskim zadevam.

Mislim, da bi storila bolj prav in da bi bilo to v lastnem interesu, če hoče agencija pritegniti pozornost slovenske javnosti na svoj bilten in mu pridobiti ugled pri Slovencih, da poroča vsaj o glavnih dogodkih v vstah naše manjšine

A. S.

Temu mnenju se pridružujemo tudi mi.

UREDNIŠTVO

KORISTNA POBUDA

Pred dnevi se je skozi Trst vračala v Koprščino in Bujščino skupina 25 šolnikov, ki poučujejo na tamkajšnjih italijanskih šolah. Šolniki so se udeležili seminarja na Gardskem jezeru, ki je trajal od 25. junija do 5. julija in je obsegal predavanja z različnih področij sodobne italijanske kulture. Seminar spada v okvir šolskega in kulturnega sporazuma, ki ga je sklenila mešana italijansko-jugoslovanska komisija za manjšinska vprašanja.

V okvir istega sporazuma spada tudi poučni izlet, ki ga je pred kratkim naredila po Italiji skupina 25 dijakov in abiturientov z italijanskih šol v Koprščini in Bujščini. Podobnega seminarja se bodo udeležili, kot poročajo iz pristojnih krogov, tudi slovenski šolniki s Tržaškega. Seminar bo baje na Bledu.

Msgr. Božo Milanović - zlatomašnik

V torek, 7. julija, je na intimen način v Pazinu proslavljal 50-letni mašniški jubilej dr. Božo Milanović. Pri tej priliki je papež Pavel VI. imenoval slavjenca za apostolskega protonotarja.

Svečanost so o'epšali s svojo prisotnostjo senjski škof dr. Viktor Burić, istrski ordinarij dr. Dragutin Nežić in senjski pomožni škof msgr. Josip Pavličić.

Slavljenec je pel pontifikalno sv. mašo v staroslovanskem jeziku. Slavnostni govor pa je imel ordinarij msgr. dr. Nežić. S svojo navzočnostjo so ga poleg omenjenih škofov počastili bivši rektor reškega bogoslovja msgr. Šime Sironić, koprski prepozit in župnik msgr. Leopold Jurca, bivši frančiškanski provincial dr. Teofil Velnić ter jubilar-tovi prijatelji dr. Engelbert Besednjak, dr. Djuro Kantarić, Vlado Sironić. Prisotnih je bilo tudi približno 90 istrskih hrvatskih duhovnikov.

Zlatomašnik je bil med obema vojnama vidna osebnost v Trstu, kjer se je udejeval ne samo v župniji Sv. Ivana, ampak tudi kot širokopotezen narodni delavec za svoje Istrane. Bil je med ustanovitelji tednika »Pučki prijatelj« in »Istrske Mohorjeve družbe« z vsakoletnim koledarjem »Danica«. Iz njegovih rok je izšel molitvenik »Oče, budi volja Tvoja«, ki je v stotisoč izvodih budil v Istri versko in narodno zavest. Posegel je tudi na politično polje. V času najhujšega fašističnega pritiska je bil član tajnega »Narodnega sveta« v Trstu, ki je koordiniral delo in odpor našega ljudstva še predno je prišlo do oboroženih vstaj.

Milanović se je izkazal tudi na znanstvenem polju. Doma je bil zlasti v elektrotehnični stroki. Nekaj svojih izumov je tudi prodal v Belgiji. Po vojni je šel v Pazin, kjer je prevzel vodstvo malega semenišča in gimnazije. Sredi svojega ljudstva deluje še danes. Pripravlja tudi obširno zgodovinsko delo o Istri.

Dobršen kos politično-kulturne zgodovine je torej povezan z osebo dr. Milanovića, kateremu izrekajo vsi znanci in bivši sodelavci tudi tostran meje iskrene čestitke z željo, da bi Bog blagoslovil še vse njegovo bodoče delo!

OSEBNI OBMEJNI PROMET

Po uradnih podatkih se je osebni obmejni promet v zadnjem mesecu krepko povečal v primeri s prejšnjimi meseci. Na vseh blokih na Tržaškem so zabeležili skupno 1 milijon 198 tisoč prehodov v obe smeri. Prehodov s prepustnicami je bilo 729.472, od teh 458.062 z italijanskega področja, 271.409 pa z jugoslovanskega. Prehodov s potnimi listi pa je bilo 468.609.

SPOROČILO

Ravnateljstvo Državne nižje srednje šole s slovenskim učnim jezikom v Trstu, Via Caravaggio 4, sporoča da se je vpisovanje v I. razred iste šole za dijake, ki so v poletnem roku zaključili V. razr. osnovne šole, pričelo 1. julija in se bo zaključilo 25. julija 1964.

Za dijake, ki imajo popravne izpite se vpisovanje v to šolo zaključuje 25. septembra 1964.

OPOZORILO

Ravnateljstvo Državne Srednje in Industrijske Strokovne šole s slovenskim učnim jezikom v Trstu (Rojan - ul. Montorsino, 8), opozarja prizadete starše, da se vrši vpisovanje učencev in učenk za I. in II. razred Državne Srednje šole, do vključno 25. julija t. l.; istočasno se vrši vpisovanje učencev in učenk za III. razred Državne Industrijske strokovne šole.

MALI OGLASI

Prodamo žensko in moško slovensko narodno nošo. Ponudbe na uredništvo N. L.

Številna dekleta in tudi ženske v zreli dobi iz Slovenije in Hrvaške bi se rade poročile z izseljenci. Ponudbe po možnosti s slikami na uredništvo N. L. pod »Dekleta«.

Beneška Slovenija

Trbiž:

NEPREHODNA CESTA

Nahajamo se v polni dobi turizma. Cesta po Kanalski dolini na Pontebo in do Karnije je polna avtomobilov. Cestišče je pa tako, da ni po njem mogoče voziti. Gradbena podjetja so kar prenehala z delom.

Z zadevo se je baval na svoji seji tudi trbiški mestni svet. Sprejel je resolucijo, kateri poziva pokrajinski in deželni svet ter vse furlanske parlamentarce za javna dela, da bi se popravila kmalu nadaljevala in tudi končala.

Že v teh nekaj dnevih je slaba cesta silno škodila dotoku turistov iz sosednih držav. Ob dobro ime pa ne pridejo samo kraji, ki leže ob tej važni menarodni prometni žili, marveč tudi vlada sama, ki ne poseže vmes.

Oblica:

NOVA MAŠA

Na praznik sv. Petra in Pavla je učakala mala gorska fara Oblica prav slovesen dan. Od vseh sosednih krajev je hitelo vse polno ljudi na 548 metrov visoki grič, odkoder so veselo tonkljali praznični zvonovi. Vabili so k novi maši č. g. Rina Markiča. Novomašna slavja pomenijo za Beneške Slovence že od nekdaj izredne dneve, ker je duhovnik v fari steber vsega življenja.

Po poti v Oblico, ki je še do leta 1940 spadala pod šentlenarsko župnijo, so se ljudje menili tudi o Markičevi družini. Predniki so se priselili na Oblico iz zaselka Markiči pri Marjinem Celju nad Kanalom. Markičevim se je rodil leta 1940 kot prvi otrok izmed šestih letošnji novomašnik. Oče Peter je moral trdo delati, dolgo let tudi v belgijskih rudnikih, da je vzdrževal številno družino. Sin je imel dober vzgled tudi

V Nervi je prispela baletna skupina Bolšoj Teatra iz Moskve, ki je nastopila na tamkajšnjem baletnem festivalu. Skupina šteje trideset umetnikov. Tam so pokazali romantične, klasične in ruske ljudske plesse.

OBCINSKI SVET IN SLOVENSKA IMENA

Eno je pravo, drugo je pravica, do tega zaključka je prišel vsakdo, ki je v petek poslušal razpravo na seji goriškega občinskega sveta.

Svetovalci SDZ in komunistične stranke so predložili na dnevni red točko o pravicah staršev, da smejo oni izbirati imena svojim otrokom. Dogaja se namreč še vedno, da zavračajo na mestnem matičnem uradu slovenska imena.

Mislini so seveda to krivico odobraval, demokristjan Terenzio tudi, čeprav prikrito, češ da imajo Slovenci že tako vse pravice. Župan Gallarotti je v svojem odgovoru podarjal, da je večina »občutljiva« za slovenske zahteve, ki so v duhu državljskih svoboščin upravičena. Toda, kaki spremembi se upirajo za zdaj pravni ali juridični predpisi zakona št. 72 iz leta 1939, torej še iz fašistovske dobe. Prav tako da je treba še upoštevati tudi juridične predpise za pisavo slovenskih priimkov po italijanskem pravopisu. Torej še vedno kak Podbersig za Podberšič ali Planinsig za Planinšček in podobno. Zato držimo se mrtve črke zakona, četudi je krivičen. Jus je več kot nepisana pravica!

V tem duhu je večina tudi izglasovala predlog, naj parlament odpravi fašistični zakon št. 72 o tujih imenih. Pravzaprav se ta niti ne bi smel raztegniti na nas Slovence, ker nismo v Italiji nikaki tujci, marveč narodnostna skupina, ki živi na istih tleh že petsto let.

Manalška dolina

v svoji materi Mariji, ki je bila odlikovana leta 1958 kot najbolj vzgledna družinska mati v Italiji. Iz takega družinskega okolja in po zaslugi dušnih pastirjev Čičigoja in sedanjega župnika Ivana Župančiča je zapel Rino Markič novo mašo.

Navzoči so bili skoro vsi slovenski duhovniki iz naših far. Pevski zbor iz Števerjana je povzdignil slavnost z ubranim petjem. Župnik iz Dreke Valentin Birtič, poznan tudi kot pesnik Zdravko, je imel globoko zasnovano pridigo. Šentlenartski župnik Kračina pa je iznenadil novega sobrata z lično posvetilno brošurico, v kateri zanimivo opisuje Oblico, nje ljudi in Markičev rod.

Novemu mašniku čestitamo in mu voščimo dosti uspehov pri delu za njegove rojake!

ČEDAD

Profesor Loockwood z ameriške univerze Princeton se mudi že približno mesec dni v Čedadu in išče stare dokumente in rokopise iz časa srednjeveške in prve renesančne glasbe. Odkril je skupaj s profesorjem Petrobellijem, ki se tudi ukvarja s temi raziskavami v imenu beneške ustanove CINI, v zgodovinskem arhivu čedadске stolnice odlomek čisto neznanega glasbenega rokopisa. Rokopis bodo preučili v Benetkah kjer bodo podvrli kritični presoji tudi ves drug najdeni glasbeni material.

V našem starem mestu se skriva prav gotovo še marsikatera zanimivost, ki se tiče tudi slovenske preteklosti. Prav bi torej bilo, če bi se našel kak naš znanstvenik, ki bi se lotil podrobnejših raziskav po čedadskih arhivih. Delo bi morali vsestransko podpreti, da bi imelo zaželen uspeh.

Preden bo parlament vzel v pretres goriško resolucijo, bo minilo še dokaj časa. Zadeva bi se pa zlahka rešila, ako bi župan dal ukaz svojim podrejenim, naj tisti zakon na široko tolmačijo.

Z zadoščenjem pa ugotavlja vsa naša javnost, da so vsi slovenski svetovalci, brez razlike strank, zavzeli enotno stališče. Občinski svet je moral z redkimi izjemami priznati, da veljajo za nas še vedno določeni fašistični zakoni.

Sovodnje:

STARE IZKOPANINE

V sovodnjski okolici se še vedno najdejo v tleh zanimive starine iz rimske dobe. To pa ni nič čudnega, ker je prav preko Sovodenj, čez Peč, mimo Mirna vodila stara rimska cesta, katero še danes poznajo starejši ljudje pod imenom »stradalta«. Na njivah ob tej cesti so izkopali že precej rimskih novcev.

Prav te dni so pa zopet našli ob Soči nasproti Majnice (pravzaprav Gmajnice) rimske izkopenine iz 1. stoletja po Kristusu, in sicer nagrobnik z vklesanim delfinom in majhen žrtvenik. Izklesana sta iz nabrežinskega marmorja. Osta'line so prenesli v arhejski muzej.

FOLKLORNA PRIREDITEV

Goriški turistični urad »Pro loco« pripravlja za nedeljo prvi večji folklorni nastop. Udeležile se ga bodo različne skupine v fur-lanskih narodnih nošah, več godbenih krožkov, pesnih in pevskih zborov.

Popoldne se bo razvila povorka vseh nastopajočih po Korzu. Ob devetih pa bo začetek prave ljudske veselice v spodnjem ljudskem vrtu. Ob svitu bengaličnih ognjev se bodo vrteli pari v ljudskih nošah in bodo nastopile tudi različne folkorne skupine. Prireditelji upajo, da bo ta »parada fur'anstva« privabila dosti tujcev v Gorico.

OBMEJNI PROMET

Prehodi preko meje na Goriškem so v sta'nem porastu. Obmejni organi so zaznamovali v mesecu juniju 146 tisoč prehodov s potnimi listi in propustnicami. V primeru z istim mesecem v lanskem letu je 7000 prehodov več. Porast pa gre predvsem na račun potnih listov, katerih se letos poslužuje več oseb. Zanimivo je tudi to, da prehaja preko meje vedno več oseb s prehodnimi dovolilnicami. Po večini so to jugoslovanski Brici, ki hodijo po opravkih v Novo Gorico preko Števerjana, da si skrajšajo pot. V nasprotnem slučaju morajo napraviti dolg ovinček čez Plave.

TEČAJ ZA POPRAVNE IZPITE

V Slovenskem Dijaškem domu bo tudi letos počitniški tečaj za popravne izpite s pričetkom v ponedeljek, 3. avgusta ob 8.30. Starši prizadetih otrok se lahko zanimajo za podrobnejša pojasnila in prijave pri upravi Doma, ki je na razpolago vsak delavnik od 10. do 12. ure.

SLOVENSKI DIJAŠKI DOM V GORICI

SOLSKO OBVESTILO

Slovenske starše opozarjamo, da se je začelo vpisovanje v prvi razred nižje srednje šole v ulici Randaccio. Vpisovanje traja vključno do 25. julija. Starši naj ne čakajo za vpis do zadnjega dneva! Kakšna je pa njihova dolžnost, menimo, da ni več potrebno pojasnjevati in prepričevati!

Iz Goriške

POZDRAVLJEN, ZLATOMAŠNIK!

Števerjanska fara se pripravlja ta teden na izredno svečanost, ki se morda ne bo toliko odlikovala po zunanosti, bo pa tembolj našla odmeva v srcih vseh Števerjančev.

Njih dolgoletni dušni pastir, upokojeni župnik č. g. Ciril Sedej, obhaja jutri, 10. julija, svoj zlatomašni jubilej. Stiriinštirideset let je delil gospod župnik vse gorje in veselje s svojimi farani, katerih še sedaj v pokoju ni zapustil.

Neprestano delo in napor sta ga na starost izmučila, a vendar je še z vsem srcem privezan na briške griče, čeprva je po rodu iz Gor. Rodil se je 10. aprila 1888 v Cerknju, v tisti družini, ki je dala našemu narodu odlične može, med njimi tudi nadškofa Sedeja, ki je zlatomašnikov stric. Č. g. Sedej je bil posvečen v mašnika 10. julija 1914. Kaplanoval je najprej v Rihemberku, ko so bili hudi vojni časi. Že takrat je pokazal svoje zlato srce, zlasti do študentov, ki so morali tedaj iz goriških šol bežati po svetu. Dušnopastirska pot ga je nato vodila v domače Cerknjo. Po vojni pa je šel za župnega upravitelja v Kojsko, kjer je ostal do leta 1920, ko je bil postavljen za kurata v Števerjanu. Prišel je v župnijo, ki je bila do tal razrušena. Sam ni imel niti farovža. Nekaj časa je prebival v Podsobotinu. Begunci so se vračali v barake. Takrat je moral Sedej, žilav kot njegov stric nadškof, postati ne samo duhovni, ampak tudi knjižni oče svojih faranov. Z redkimi števerjanskimi možmi se je lotil obnovitvenih del. Na njegovem trudu so slonele še sosedne zapuščene župnije. Začel je graditi iz nič cerkev, župnišče; s svetom in dejansko pomočjo je bil vsem na razpolago.

Ob vsem tem ogromnem delu pa je zaoral tudi trajne brazde pri ljudsko-prosvetnem delu. Pomagala sta mu učitelj Likar in učiteljica Breda Ščekova. Nepozabni so prvi politično-prosvetni tabori v Števerjanu, ki so bili p'od njegovega prizadevanja. Zato je bil fašistom trn v peti, a on se ni ustrašil. Ustanavljal je prosvetne in gospodarske organizacije v času, ko je bilo vse primorsko ljudstvo strnjeno in enotno. Števerjan je vstajal. Zlatomašnik je z žalostjo tudi videl, kako je fašizem zatrl sleherno narodno gibanje tudi v Brdih. On je vztrajal.

Učakal je tudi drugo svetovno vojno, ostal je neustrašeno na svojem mestu. Ni še zapisano, koliko dobrega je takrat naredil za svoje ljudi, ki so se v vseh stiskah zaupno obračali na »svojega gospoda«.

Že leta 1931 je dosegel, da je postal Števerjan samostojna župnija, ki je bila lani tudi uradno priznana.

Jutri se bo č. g. zlatomašnik spomnil pri sv. daritvi na Sveti gori na svoje skoraj polstoletno delo v Števerjanu. V nedeljo bo pa v farni cerkvi molil v krogu svojih župljanov, da bi Bog blagoslovil njegovo delo, ki zopet živo poganja iz starih korenin na prelestnih briških gričih.

Vsi Števerjanci in vse goriško ljudstvo je hvaležno sivo'asemu jubilarantu za njegovo ljubezen, s katero je vzgajal dva rodova, da sta ostala trdna v veri do Boga in do svoje zemlje.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Izjava skupine slovenskih intelektualcev

Izšla je julijska številka slovenske revije »Sodobnost«, katere glavna urednika sta, kot znano, Dušan Pirjevec in Drago Šega. Ureja pa jo širok uredniški odbor. Na uvodnem mestu prinaša izjavo sodelavcev revije »Sodobnost« v zvezi z ukinitvijo revije »Perspektive«. V izjavi je med drugim rečeno:

»Podpisani slovenski književniki in publicisti, sodelavci revije »Sodobnost«, imamo za svojo dolžnost, da podamo pričo novo nastalega položaja v slovenskem kulturnem življenju naslednjo javno izjavo:

V maju tega leta je na podlagi sklepov upravnih organov Državne založbe Slovenije prišlo do ukinitve »Perspektive«, slovenskega mesenčnika za kulturo in družbena vprašanja. S tem so se po eni strani porušila organsko nastala sorazmerja v slovenskem revijalnem življenju, po drugi strani pa je ta ukinitve vzbudila pri velikem delu slovenske kulturne javnosti zaskrbljenost in odpor. Ker pa se je ukinitve »Perspektive«, slovenskega mesečnika za kulturo nega zaostrevanja in političnih diskvalifikacij in ker so se pridružili še posegi Tajništva za notranje zadeve, sta se zaskrbljenost in odpor samo še stopnjevala, in slednjič smo se znašli v položaju ostrih nasprotij ter v vzdušju nestrpnosti in negotovosti.

Ko zavzemamo stališče do tega novega položaja in ko iščemo realne možnosti za njegovo razrešitev, smo prepričani — nadaljujejo sodelavci revije »Sodobnost« — da je treba upoštevati najprej nekatere temeljne značilnosti našega sedanjega družbenega dogajanja sploh.

V nadaljnjem opozarjajo sodelavci omenjene revije, da je v teku vsak dan intenzivnejši proces demokratizacije, ki mu zlasti samoupravni sistem omogoča neposredno konkretizacijo, in da so se v zadnjih desetih letih pojavile in uveljavile že nove generacije slovenskih književnikov, publicistov in raziskovalcev, ki imajo svojo duhovno fiziognomijo in svoje metode in zahteve. Zaradi vsega tega je naravno, da se pojavljajo nove pobude, kritične analize in zahteve, in da stopajo v ospredje novi problemi in potrebe. Vsa ta sproščena aktivnost, te nove težnje in pobude prihajajo pogosto v nasprotju s starimi delovnimi metodami in s starimi mentalnimi in organizacijskimi strukturami. Spričo vsega tega je bilo nujno, da se je v slovenskem kulturnem življenju izvršila tudi notranja diferenciacija, ki se na zunaj kaže predvsem v izhajanjem več revij, med katerimi je bila tudi revija »Perspektive«.

Izhajanje več revij je na eni strani omogočalo, da so se uveljavljale vse tiste energije, ki jih je sprostil proces demokratizacije, in vsi tisti notranji problemi, ki so ravno v procesu te demokratizacije dozorevali do svoje akutne stopnje. Po drugi strani pa je takšno stanje slovenskega revijalnega življenja omogočalo postopno likvidacijo podedovanih situacij, dajalo možnost za konfrontacijo mnenj in ustvarjalo tla za demokratično in spontano, nestransko in nepristransko izločanje neustreznih, problematičnih in nesprejemljivih stališč.

»Po vsem tem lahko rečemo, da se je slovensko kulturno življenje zaradi uveljavljanja demokratizacije bistveno spremenilo tako po svojem obsegu kakor po svoji notranji strukturi in po svojem položaju v splošnem družbenem dogajanju — nadaljujejo pisatelji okrog revije »Sodobnost«.

»Ravno te bistvene spremembe pa so vzrok za spoznanje, da posameznih problemov — pa naj bodo še tako pereči in nasilni — ni mogoče razreševati tako, da se vračamo v stara stanja in da posegamo po starih sredstvih, ni jih mogoče obravnavati z metodami političnega zaostrevanja, ki že a priori onemogoča sleherni stvarni dialog... Mislimo, da v tej zvezi ni potrebno posebej opredeljevati naših stališč do revije »Perspektive«, izjavljamo pa, da ne soglašamo s takšno ukinitvijo te revije, da zavračamo metode politične diskvalifikacije in z njimi vsa druga neprimerna sredstva ter izražamo hkrati tudi prepričanje, da je sedanji položaj možno razrešiti, in sicer tako, da dosledno uveljavljamo ravno te nove, organsko nastale demokratične norme in sredstva, ki so integralni del in plod vsega našega družbenega in še posebej našega dosedanjega kulturnega prizadevanja.«

Izjavo je podpisalo 64 sodelavcev:

Draga Ahačič, Stefan Barbarič, Ana Belè, Katarina Bogataj, Peter Breščak, Marjan Brezovar, Emilijan Cevc, Valentin Cundrič, Tomaž Černej, Aleksander Čolnik, Spelca Čopič, Jože Fistrovič, France Forstnerič, Kajetan Gantar, Janez Gradišnik, Niko Grafenauer, Andrej Hieng, Andrej Inkret, Janez Jerovšek, Dušan Kermavner, Edvard Kocbek, Vladimir Koch, Marjan Kolar, Kajetan Kovič, Jože Koruza, Juš Kozak, Vladimir Kralj, Marjan Kramberger, Janez Lajovic, Lino Legiša, Borut Loparnik, Dušan Ludvik, Gorazd Makarovič, Jan Makarovič, Svetlana Makarovič, France Novak, Boris Paš, Ingo Paš, Stane Peterlin, Ivo Petrič, France Pibernik, Dušan Pirjevec, Marjeta Pirjevec, Janko Pleterski, Edo Ravnikar, Smiljan Rozman, Franček Rudolf, Hans Peter Rullmann (H.P.R.), Ivan Šedej, Branko Simčič, Drago Šega, Ljudmila Semrl, Jože Sifrer, Stanko Simenc, Martina Sircelj, Rapa Suklje, Borut Trekman, Lojze Ude, Jože Udovič, Anton Vodnik, France Vurnik, Pavle Zidar, Vitomil Zupan, Fran Zwitter.

Izmed ostale vsebine julijske številke »Sodobnosti« naj omenimo ciklus pesmi Edvarda Kocbeka pod naslovom »Pošasti«, nadaljevanje novele Andreja Hienga »Še dve žalostni poglavji«, pesmi Frančka Rudolfa, esej Nika Grafenauerja »Kultura in nekultura«, v katerem se povrača na dogajanje v zvezi z uprizoritvijo drame »Topla greda«, esej Dušana Ludvika »Kafkovo jubilejno leto na Češkem« in dva prispevka Dušana Pirjevca in Bojana Štiha, ki tudi obravnavata novejšo dogodke v slovenski kulturi. Dopolnjujejo jih nekateri učinkoviti epigrami Pirjevca in Nika Grafenauerja, od katerih je Pirjevčev — posebno jedeček — naperjen proti Boru, v odgovor na Borove Epigrame proti Pirjevcu: Epigram se glasi:

Sem mislil, da si Bor,
zdaj vidim, da si le Pribor

Prepirjevec

»NAMESTNIK« V IZRAELU

V Izraelu se je vršila v hebrejskem narodnem gledališču »Habinah« v Tel Avivu prva predstava »Namestnika« U. Rolfja Hochutha, ki so jo gledalci molče sprejeli. Gledališče je sklenilo uprizoriti delo kljub raznim poluradnim predlogom, naj se odpove uprizoritvi tega tako kritiziranega dela v Izraelu, da se s tem ne motijo dobri odnosi z Vatikanom. Končno je pa zmagovalo načelo, da tu cenzor nima besede. Pri premieri nista bila navzoča ministrski predsednik Levi Eškol in zunanji minister Golda Meir.

Spremenjeno ozračje v sovjetski kulturi

Za že močno spremenjeno kulturno vzdušje v Sovjetski zvezi je značilno poleg marsičesa drugega tudi to, da so pretekli dnevi oblasti dopustile razstavo 34-letnega slikarja Ilije Glazunova, katerega slike smatrajo doslej favorizirani predstavniki socialističnega realizma za dekadentne. Razstava je bila kljub hudim protestom in pritiskom s te strani več dni odprta in je vzbudila ogromno zanimanje. Glazunov je prikazal kar 200 svojih del. Njegov boj, da bi lahko razstavil kljub nasprotovanju z napoloficijne strani, je trajal sedem let. Končno je zmagal, čeprav je Zveza sovjetskih slikarjev napravila vse, kar je mogla, da bi razstavo preprečila. Samo ministrstvo za kulturo je odločilo, da je smel razstaviti svoja dela v osrednji Moskovski galeriji. Ministrstvo je še postavilo na stališče, naj ceni Glazunova »javno mnenje«.

Vprašanje pa je, kdo predstavlja javno mnenje: ali konservativni slikarji iz Zveze sovjetskih umetnikov, ki objavljajo razdražene članke proti Glazunovu in njegovim pristašem, ali tisti, ki so protestirali proti nameravanemu predčasnemu zaprtju razstave s tem, da so polegli potlehe razstavne galerije, ko jih je hotela policija nagnati ven. To so bili povečini študentje in drugi mlajši intelektualci.

Kot poročajo, ne slika Glazunov niti abstraktno niti naturalistično, vendar pa — merjeno z običajnim sovjetskim merilom — neortodokсно. Drugi dokaz sprostite sovjetskega kulturnega

SLOVENSKA DELEGACIJA NA ZBOROVANJU PEN KLUBOV

Slovensko delegacijo na 22. mednarodnem kongresu PEN Klubov v Oslu je vodil predsednik Slovenskega centra Matej Bor, ki je imel na kongresu tudi referat o jeziku sodobne poezije. V delegaciji, katero je kot častni gost kongresa spremljal Josip Vidmar, so bili še Mira Mihelič, Danilo Lokar, Ciril Zlobec, Bojan Stih in Mitja Mejak. Naslednji kongres bo, kot znano, prihodnje leto na Bledu. Pripravil ga bo slovenski center Pen kluba skupaj z združenjem jugoslovanskih centrov. Letošnjega kongresa so se udeležili vsi štirje jugoslovanski centri: srbski, hrvaški, slovenski in makedonski.

NOVA JAVORSKOVA KNJIGA

Slovenski pisatelj in dramatik Jože Javoršek je objavil te dni knjigo »Temperaturni listi«, ki je izšla pri založbi »Obzorja«. Javnosti jo je predstavil s tiskovno konferenco, ki jo je priredil kar na domačem vrtu. Tja je povabil predstavnik tiska in druge kulturne delavce. Kot poročajo, je minilo to, za slovenske razmere še nekoliko nenavadno oziroma novo srečanje v prijetnem vzdušju.

Društvo slovenskih književnikov je nedavno sklenilo, da si bo bolj kot doslej prizadevalo za popularizacijo izvirne slovenske knjige, in slovenske založbe so tudi že nekaj storile v ta namen. Prav zaradi možnosti za boljše in samostojnejšo propagando za slovensko knjigo doma in zlasti v tujini so slovenski pisatelji tudi zahtevali decentralizacijo Zveze jugoslovanskih pisateljev, ki ima zdaj svoj sedež stalno v Beogradu. To zahtevo bodo odločneje postavili v jeseni na kongresu Zveze jugoslovanskih pisateljev.

Kulturne novice

Sodišče v Ljubljani je s sodbo prepovedalo uprizorjati Rožancovo dramo »Topla greda«. Avtor ni prišel k razpravi.

V galeriji »Lo squero« v Miljah je odprta samostojna razstava slikarke Natalie Zilli Postognon.

V soboto so odprli v novi tržaški galeriji »La bora« v ulici Malcantone 14, drugo kolektivno razstavo. Zastopani so slikarji Carena, Cassinari, Casetti, Ciardo, De Pisis, Guidi, Guttuso, Migneco, Paulucci, Saetti, Sassu in Sironi.

Na programu mednarodnega filmskega festivala v Karlovih Varih, ki traja od 4. do 19. julija, bo odigranih 28 filmov; 22 dežel se udeležuje festivala, ki so ga začeli s predvajanjem filma sovjetskega režiserja Grigorija Kozinceva »Hamlet«.

Umetniški krožek v Trstu je sklenil, da bo daljal umetnikom, ki bodo zaprosili za to, zastoj na razpolago umetnostno galerijo »Antonio Lonza« v ulici Imbriani in sicer v času od 25. julija do 2. septembra. Razstave bodo lahko trajale po dvanajst dni.

življenja je v tem, da so začeli objavljati tudi dela begunskih pisateljev. Nekaj časa se je vodila v raznih sovjetskih listih debata o tem, ali bi bilo treba sovjetskim bralcem nuditi dela pisateljev, ki živijo ali so živeli v begunstvu in so v svojih delih kazali celo nasproten odnos do oktobrske revolucije. Debata je izvenela v pritriljen odgovor, in doslej so že izdali dela raznih takih pisateljev. Seveda pa so v spremni besedi idejno in vsebinsko nekoliko bolj ortodokсно razložili njihova dela. Tako so na primer natisnili obsežen izbor iz del Nobelovega nagrajenca Ivana Bunina, ki je umrl v Parizu leta 1953. Res pa je, da si je Bunin znal ohraniti prijateljski odnos do nekaterih mlajših sovjetskih pisateljev, na primer do Tvardovskega in Paskovskega. Največja sovjetska založba, to je Hudožestvena literatura, pa bo v kratkem izdala izbor humoresk Arkadija Averčenkova. Njegove stvari, ki so izšle po oktobrski revoluciji, je kritiziral Lenin kot nazadnjaške, a priznaval mu je veliko pisateljsko nadarjenost. Iz zelo številnih Averčenkovih del bo nova izdaja nudila dober izbor, posamezne Averčenkove humoreske pa so objavili že razni sovjetski listi in revije.

Nedavno je izšel tudi izbor pesmi v Sovjetski zvezi malo poznane pesnika Vladislava Hodaševiča, ki je umrl leta 1939 v begunstvu. Njegove pesmi izražajo osamljenost in strah pred sivo vsakdanostjo brez pravega smisla in predstavljajo nit pretresljivih osebnih izpovedi.

GOSPODARSTVO

Pozor pri škropljenju s strupi

Zaščita kmetijskih pridelkov je danes žal tako urejena, da moramo v zelo mnogih slučajih škropiti z izrazito strupenimi škropivi. Strupna so škropiva, kjer je primešan svinčeni arzenat in arzenati sploh, sredstva na podlagi fosforovih esterov, kot carposan 50, toxfid, rogor, tetrafid in še mnogo drugih. Vsa sredstva, ki imajo na svojem ovoju mrtvaško glavo, so strupena in pri uporabi takih škropiv moramo biti skrajno pazljivi, in sicer:

Ko kupimo tako strupeno sredstvo prosimo prodajalca, naj ga zavije. Pri prenašanju naj tak zavoj ne pride neposredno v dotiko z jestvinami, čeprav tudi samo s krompirjem in sadjem, še manj s kruhom in podobnimi. Do uporabe shranimo doma

Črvice breskve

Neprijetno je, če ti pride v roko črvida breskev. Za mnogo se ti zmanjša tek. Žal pa se stalno dviga odstotek črvidnih breskev. Sadjarji niso bili na to navajeni in zato je zaščita še pomanjkljiva.

Črvidost breskev povzroča posebna muha, takomenovana sadna muha, znanstveno »ceratitis capitata«. Ista muha povzroča tudi črvidost marelic in kakijs. Sadni muhi sta podobni češnjeva — rhagoletis cerasi in olivna — dacus oleae. Borimo pa se enako proti vsem trem, in sicer s sredstvom »rogor«, katerega premešamo na 100 litrov vode po 100 gramov proti češnjevi muhi, po 150 gramov proti olivni in zaščito marelic, po 250 gramov pa proti breskvini muhi. Vedno škropimo takrat, ko začne plod dozorevati in je začel spreminjati barvo v rdeče. Plodovi pa morajo biti v celoti zmočeni s škropivom, zato moramo rabiti primerno škropilnico, ki ne bo plodov oblivala s curkom, temveč škropivo spremenila v meglo.

»Rogor« je hud strup za mrčes in pa živali z mrzlo krvjo, za bitja s toplo krvjo pa ni smrtonosen. Kljub temu moramo pri pripravi škropiva paziti in ne smemo vsaj 5 dni po škropljenju trgati breskev ali drugih plodov in tudi ne brati morebitnih drugih pridelkov (povrtina, trava) izpod dreves. Po 5 dneh pa strup popolnoma razpade in izgine.

Hamburški pristan v razvoju

Hamburg je zadnje leto spet pomnožil svoje pomorske zveze. Hamburške ladje se ustavijo zdaj v približno 1.100 pristanih po vsem svetu. V prvem četrtletju letošnjega leta je odplulo iz Hamburga na redne pomorske proge 2.087 ladij s 3 milijoni 900 tisoč ton tonaže. Po številu ladij predstavlja to 20% več kot lani v istem razdobju. Vendar pripisujejo ta porast delno ugodnemu vremenu januarja in februarja, ko ladij nista bogve kaj ovirala megla in led. Vendar naglašajo zlasti porast ladijskega prometa s Severno Afriko, Indonezijo, vzhodno obalo Združenih držav in zahodno obalo Južne Amerike. Iz Hamburga izplove povprečno po 12 ladij na dan proti izvenevropskim pristanom.

zavoj na takem mestu, kamor ne morejo priti otroci.

Pri pripravi strupenega škropiva moramo uporabiti tako posodo, ki ne služi v nobene druge namene. Za mešanje naj služijo lesena mešala, katera potem takoj vržemo v ogenj. — Pred pripravljanjem si zavarujemo obraz, posebno pa oči z očali, na roke pa nadenemo primerne rokavice. — Škropivo pripravljamo v zatišju in ne na prepihu. Vedno premešamo kupljeno sredstvo najprej z malo vode, potem pa med neprestanim mešanjem prilivamo vode, dokler ni dosežena predpisana količina. Pri mešanju ne sme tekočina pljunkati. — S strupenimi raztopinami smemo škropiti samo v tistem vremenu.

Po končanem škropljenju s strupi moramo najprej temeljito oprati vse škropilno orodje in posodo, nato si umiti roke z rokavicami na njih, potem sleči rokavice in si umiti roke z vodo in milom. Oprati si moramo tudi tiste dele obleke, ki bi se zmočili s škropivom. — Končno moramo posodo in škropilno orodje shraniti v primernem prostoru, kjer se bo osušilo in kamor otroci ne smejo imeti dostopa.

Pazljivosti pa ni nikdar dovolj in zato si moramo zapomniti, katero zdravilo je učinkovito v slučaju, da bi se kdo zastrupil s škropivom. Dotično zdravilo je navedeno na originalnem ovitku, v katerem smo kupili škropilno sredstvo.

„Ditxion“ proti kljubovalnim muham, itd.

Večkrat je v hlevih in gospodarskih plospjih, posebno blizu gnojišč, vse po'no muh, komarjev, obadov in podobnega mrčesa, ki živino hudo muči in dela nemirno, nervozno; nervozna živina pa se ne redi — oziroma bolj počasi in ne daje toliko mleka, kot bi lahko. Slabo pa je tudi to, da se je mrčes že privadil običajnim zaščitnim sredstvom, ki ne zaležejo več. Znanstveno rečeno, da je mrčes imeun pred takimi sredstvi.

V takih slučajih je potrebno seči po močnejših sredstvih. Eno tako je »ditxion«, ki uniči takoj ves mrčes, katerega doseže. Je pa ditxion strup in zato pozor pri uporabi, ki je naslednja: Steklenico s ¼ kg ditxiona izpraznimo v primerno posodo, kamor smo že zlili pol litra vode. Dobro premešamo s primernim kosom lesa. Nato med neprestanim mešanjem dolivamo druge vode, tako da je vse mešanice za 3.5 in 4 litre. To mešanico zlijemo v škropilnico, in ta količina zadostuje za poškopljenje kakih 80 m² površine. Če hočemo poškopiti notranji del hleva, moramo prej živino odgnati in paziti, da v jaslih ni sena ali druge krme in da sploh ne bo med škropljenjem zadeta nobena krma in tudi ne voda. Škropimo pa samo po stropu in po stenah, torej ne po ležišču in jaslih. — Vsaj par ur naj živina ne pride v hlev. Med tem bo poginil ves mrčes.

Z 1 kg ditxiona napravimo 16 litrov škropiva, ki zadostuje za poškopitev 300 do 350 m² površine.

Perutninarstvo v Italiji in v Set-u

Pred 50 leti je Italija izvažala jajca in deloma tudi živo perutnino, pozneje pa je trgovska bilanca s temi predmeti postala pasivna in letni primanjkljaj se je dvignil na desetine milijard lir. V zadnjih letih se je slika zopet začela spreminjati, ker so italijanski podjetniki uredili mnogo velikanskih perutninskih farm in postavili perutninarstvo na novo podlago, s skoraj čisto industrijsko proizvodnjo. Razvoj perutninarstva naj osvetlijo številke:

V razdobju 1911-15, je perutninarstvo v Italiji štelu okoli 62 milijonov kokoši, od katerih je bilo 4 milijone nesnic-jajčaric z letno proizvodnjo 2.388 tisoč stotov jajc, kar bi številčno odgovarjalo 4,3 milijardam jajc. Letna proizvodnja perutninskega mesa je znašala nekaj nad ½ milij. stotov. Celotna perutninska proizvodnja se je v naslednjih letih počasi, a stalno dvigala vse do leta 1940, torej do izbruha druge svetovne vojne, ki je perutninarstvo okrnila za okrog 20%. Z letom 1951 pa se začena zopet vzpon. Ob koncu leta 1963 je štelu perutninarstvo 98 milij. glav, od katerih je bilo 83 milij. nesnic. Proizvodnja jajc se je dvignila na 4,5 milij. stotov ali številčno na skoraj 8 milijard. Najbolj pa se je dvignila prireja piščancev, ki je dala lansko leto 2 milij. in 340 tisoč stotov mesa, torej 300% več kot pred izbruhom druge svetovne vojne, ko je znašala nekaj nad 600 tisoč stotov.

Podobno sliko kot Italija nudijo tudi ostale države v sklopu SET. Tako je leta 1955

znašala v Nemčiji proizvodnja jajc nekaj nad 6 milijard kosov, lansko leto pa skoraj 10 milijard; v Franciji se je dvignila v istem času od 6,8 milijard na 9,2, na Holandskem od 4,2 na 6 in v Belgiji od 2,1 na skoraj 3 milijarde jajc.

Gospodarstveniki predvidevajo, da se bo proizvodnja jajc, piščancev in drugega perutninskega mesa v celotnem SET-u dvignila za več milijonov stotov. Računajo, da se bo potrošnja perutninskega mesa do leta 1970 dvignila v Nemčiji, Franciji in Belgiji na 10 kg na osebo in leto.

IZVOZ JAGOD

Italija izvažata debelo in drobnoplodne jagode. Glavni zunanji trgi so Nemčija, Belgija, Avstrija, Švica in Holandska. Izvozni centri v Italiji so Verona, Ferrara in Cesena. Slednja predvsem za debeleplodne, katere so začeli obirati letos okoli 20. maja. Iz same Cesene so odposlali letos 900 vagonov (po 50 stotov) jagod, torej 45.000 stotov. Lansko leto so odposlali iz Cesene samo 366 vagonov. Izvoz debeleplodnih jagod je že zaključen.

Letos so italijanske jagode naletele na precejšnjo konkurenco, in sicer najprej iz Francije, ki je začela izvažati v Nemčijo 10 dni pred Italijo, pozneje pa s konkurenco iz Bolgarije in Grčije, ki sta se prvič pojavili s tem blagom na trgih srednje Evrope.

VIRGILU ŠČEKAU V SPOMIN

Kaj zahtevajo fašisti in vlada od kobariškega ljudstva?

1. Prizadeta županstva se morajo udeležiti zadostilne slovesnosti na Krnu.
2. Slovenski duhovnik bo moral maševati.
3. Šolski otroci od 10 let dalje iz Drežnice in Vrsnega bi se morali tudi udeležiti zadostilne slavnosti in peti pesem Fratelli d'Italia.
4. Od županstva v Kobaridu zahtevajo, da pernese občinski drog iz dosedanjega mesta, ki je v središču Kobarida, na pod-

117. Dr. E. BESEDNJAK

stavek porušenega Volaričevega spomenika. To mora izvršiti županstvo na lastne stroške.

5. Od prizadetih županstev zahtevajo, da nosijo stroške za obnovitev poškodovanega spomenika.

6. Od županstva v Libušnjem zahtevajo, da prevzame na slovesen način spomenik v oskrbo ter da se obveže, da ga bo varovalo pred najmanjšo poškodbo.

V imenu naših političnih organizacij

se je podala v Trst deputacija kobariških beguncev v spremstvu poslancev Podgornika in Ščeka. Generalni civilni komisar Mosconi je poslušal obširna izvajanja dr. Podgornika z vidnim zanimanjem.

Na poslančevo obžalovanje, da oblastva žal niso storila svoje dolžnosti, da bi obvarovala imetje naših ljudi, je Mosconi zagovarjal vladne organe.

Poslanec Šček je izjavil Mosconiju, da je ljudstvo zares hvaležno to'binskemu komisarju Giordanu, ki je s pravim taktom obvaroval kobariški kot večjega zla. Orožniki bi bili z največjo lahkoto preprečili tudi vpad fašistov na Drežnico, ko bi le hoteli, a tega niso storili. Orožniki so stikali po krivcih zločina na Krnu a niso sploh nič stonili, da se zaprejo požigalci, ki so jih imeli pred nosom. Ker ne moremo dopusti-

ti, da se begunci klatijo kot divje zveri po gozdovih, zahtevamo od vlade, da obnovi uničene hiše. Če pa vlada noče storiti svoje dolžnosti, je jasno, da bomo priredili javno zbirko tu — in v inozemstvu za nesrečne begunce.

Intervencija v Trstu

Po naročilu pododbora političnega društva »Edinost« v Gorici sta se podala poslanec dr. Wilfan in deželni odbornik dr. Besednjak h generalnelu civilnemu komisariatu v Trst, da vprašata vlado, kaj je ukrenila v korist in obrambo kobariških žrtev.

Mosconija ni bilo v Trstu, ker je bil še vedno v Rimu. Zato ju je sprejel kabinetni načelnik generalnega civilnega komisarja komendantor Facini.

Dr. Besednjak je pozval v imenu goriškega poodbora zastopnika gospoda Mosconija, naj izjavi, če misli vlada poravnati nastalo škodo in pozidati župnišče ali ne. Vlada naj govori jasno, da bo ljudstvo vedelo, pri čem je.

Komendantor Facini se je začel izgovarjati, da vlada tega ne more plačati in da morajo škodo poravnati krivci.

Dr. Besednjak mu je odgovoril, da oblastva krivcev kratkomalo niso hotela aretirati, čeravno so jih imela pred nosom. Karabinjerski stotnik v Kobaridu, ki je bil med požigom v Drežnici, je sam priznal, da se ni hotel spustiti v boj s fašisti, ker je bila »stvar nevarna«. Da krivcev niso ulovili, je torej kriva vlada sama in zato mora plačati škodo.

Kom. Facini ni hotel nič slišati na to uho. Zato je dr. Besednjak naznanil, da si bomo pomagali sami, ako se vlada požvižga na našo nesrečo in ji ni mar za sivolasega župnika, ki so mu sežgali streho nad glavo, mu uničili vse premoženje in ga vrgli na cesto.

Če vladi ni nič mar, da se je potepalo naše ljudstvo kakor zverine po gozdovih, ne

sme misliti, da so tudi goriške politične organizacije zgubile čut pravičnosti. Goričani so sklenili, da se mora krivica za vsako ceno popraviti, naj stane, kar hoče. Ko je Facini to slišal, si je začel zapisovati ime župnika, njegov značaj, povpraševati po škodi itd.

Nadalje sta naša odposlanca vprašala, ali misli vlada ščititi naše ljudstvo pred fašistovskimi nasilji ali ne. Ko je kom. Facini pirttrdil, je dobil odgovor: Jemljemo zagotovilo vlade na znanje! Če se kaj zgodi, se ne bo mogla več izgovarjati, da je bila čez noč presenečena. Ljudstvo bo seglo po zadnjem sredstvu: po silobranu!

Končno sta odposlanca opozorila komendantorja Facinija, da hočejo šolska oblastva peljati k zadostilni svečanosti na Krn šolske otroke, in sta proti temu odočno protestirala. — Pomislite, komendantor, da traja pot iz Kobarida na Krn za odraslega človeka 8 ur.

»Tudi če bi trajala le pol ure, bi se šolski otroci ne smeli udeležiti svečanosti. Jaz ljubim otroke in odločno obsojam, da se otroci vlečejo v te politične zadeve. To je nečloveško.« — »Komendantor, popolnoma se strinjamo z Vami.«

Ob slovesu je kom. Facini izjavil, da bo o vsem poročal svojemu predstojniku Mosconiju.

Zadostilna svečanost

Pri zadostilni slavnosti, ki je bila 16. julija, je naše ljudstvo izvršilo vse, kar so od njega zahtevali, le enega ne: priznati ni hotelo krivde pri zločinu na Krnu.

Pred slavnostjo je prišlo 25 fašistov v vas Kamno pri Kobaridu in razgrajalo ponoči tako hudo, da so ženske in otroci jokali in na pol oblečeni zapuščali hiše. Drugo se je godilo v Drežnici, ki je bila vsa v zastavah, a brez prebivalcev. Vreme je bilo nenavadno. Sneg, megla, veter in plohe so bičali krnske vrhove. Kljub temu je prišlo na Krn do 200 ljudi, to se pravi fašistov, bojevnikov in 15 zastopnikov slovenskih županstev. Sicer na vrhu Krna ni bilo posebnih svečanosti.

(Dalje)

To je bilo tam, kjer se je soteska, po kateri je šumel potok, stisnila med dve visoki in strmi gozdnati pobočji.

Kljub temu, da se je že začelo daniti, je v'adala v ozki soteski še tema. Skrili so se za grmovje in skale in čakali.

Niso še bili dolgo v zasedi, ko so zaslišali od daleč peketanje kopit po trdi skalnati poti in kmalu so bližajče tudi že razločili. Eden od razbojnikov je hodi' spredaj in peljal na povodcu tovrnega konja, ki je imel privezani na hrbtu dve vreči. V njima so bili zlatniki, ki so jih bili zahtevali razbojniki kot odkupnino za Evico. Zadaj pa je jezdil drugi razbojnik na konju, ki ga je prej jezdil Evičin očka. Ta je moral hoditi peš zraven konja. Roke je imel z vrvjo zvezane na hrbtu in konec dolge vrvi je držal v roki razbojnik na konju. Nепrestano je vpil nad trudnim ujetnikom, naj stopi hitreje, potegoval za vrv, ga udarjal z njenim koncem po g'avi in hrbtu, ali pa ga suval z nogo. Dečkom in palčkom je kar zavrela kri od jeze, ko so videli, kako grdo ravnata razbojnika z Evičinim očetom.

Janez pa je bil na tihem tudi zadovoljen, da je pustil Evico v gozdu, ker ob tem prizoru bi bila gotovo glasno zajokala in jih nehote izdala. Hkrati pa ga je tudi zaskrbelo. Niso računali s tem, da bo eden izmed razbojnikov na konju. Kako naj ga zdaj prevrnejo, kot je bilo domenjeno? Treba je bilo hitro spremeniti bojni načrt. Toda Janezu je že prišla rešilna misel. Sepetaje jo je razodel palčku Oprezalčku.

»Kar sam bom skočil in vzdignil razbojniku nogo, preden se bo zavedel, ter ga pahnil s konja. Palčki pa naj planejo po njem

Trije bratje gredo po svetu

R. J. 11

PRAVLJICA

in ga hitro zvežejo. Matija pa bo pomagal palčkom premagati drugega razbojnika.«

»Kaj pa jaz?« je zašepetal Tinček, ki se je držal Janeza kot klop. »Kje bom pa jaz pomaga?«

»Ti pa se hitro splazi na ono stran poti in ko bo razbojnik na konju vstric mene, tedaj zavpij in to bo znak za naš napad,« je rekel Janez. »Oba razbojnika se bosta presenečena ozrla v tvojo smer, tisti hip pa bomo mi od druge strani planili nanju in ju prevrnili.« Tinček je bil zadovoljen, da bo imel tako važno vlogo v vsej zadevi, in se je hitro po vseh štirih odplazil preko ozke steze na drugo stran. Počutil se je skoraj kot general.

Razbojnika s svojim ujetnikom sta bila že čisto blizu. Vsem, ce'o palčkom, je burno utripalo srce; saj v tako nevarno pustolovščino se niso še nikoli zapletli. Toda hkrati so bili tako besni na hudobne razbojnike, da so premagali svoj strah in komaj čakali, da bi obračunali še z zadnjima dvema, ki pa sta bila najbolj nevarna, saj sta bila budna in oborožena do zob, celo dolge helebarde sta držala na ramah.

(Dalje)

V zadnjem, 16. nadaljevanju je napravil tiskarski škrat iz Matije Miho, kar so naši mali braveci gotovo že sami popravili.

ŠPORTNI PREGLED

Položaj italijanskih nogometnih prvenstev

Več tednov je že minilo, odkar so se končale tekme za italijanska nogometna prvenstva. V »A« ligi, je Bologna, kot znano, porazila v finalnem srečanju, ki je bilo v Rimu, milansko ekipo Inter (2-0) ter s tem osvojila častni naslov državnega prvaka. Iz prve lige so izpadle naslednje ekipe: Bari, Spal in Modena.

V »B« ligi so bile tekme prav do konca živahne. Zmagovavec je bil Varese, na drugo oziroma tretje mesto sta se uvrstili Cagliari in Foggia. Drugo ligo so zapustili: Cosenza, Prato in žal tudi Udinese.

V »C« ligi, ki je razdeljena v tri skupine, so zmagali Reggiana, Livorno in Trani; vse tri omenjene ekipe bodo prihodnje leto nastopale v »B« ligi. Izpadle so: Saronno, Pordenone, Rapallo, Vis Pesaro, Bisciglie in Trapani.

Ker je iz »C« lige izpadlo šest enajstoric, jih je prav toliko vstopilo (iz »D« lige). Zmagovite ekipe so: Entella, Piacenza, Carpi, Ternana, Avellino in Crotone. Izpadle so: Lavagnese, Sammargaritese, Sangiovese, Seregno, Sondrio, Vigevano, Cesenatico, Pro Gorizia, Merano, Mezzanotte, S. Crispino, Elpidiense, Altripalda, Fondi, Nuorese, Molfetta, Mazara in Enna.

Letošnje italijansko prvenstvo »A« lige ni bilo posebno plodovito, saj so nogometaši zabili le 647 golov (lanski negativni višek je imel 741 golov). Ker so napadi neučinkoviti, so obrambe čvrstješe. Vsi so v začetku trdili, da ne bo nobeno moštvo letos prejelo manj golov, kot sta jih dobila Fiorentina leta 1955-56 in lani Inter (20 golov). Zgodilo pa se je, da je Bologna prejela le 18 golov! Zanimivo je tudi, da ima Bologna poleg najboljših obrambe tudi najboljšega strelca: Danca Harald Nielsen, ki je 21 krat potresel nasprotnikovo mrežo. Bologna je letos potolkla precej viškov, in sicer naslednje: največ zmag na domačem igrišču (13), največ osvojenih točk doma (29), najmanjše število porazov (2) in najmanjše število porazov na domačem igrišču (1), največ zabitih golov doma (33),

največ osvojenih točk v prvem delu prvenstva (27), največ uspehov (18) zaporedoma. Bologna je dosegla deset zmag zaporedoma ter bila samo enkrat poražena izven domačega igrišča. Niti velika predvojnja ekipa ni bila tako uspešna kot letošnja enajstolica, ki jo je vodil preudarni Bernardini.

Kaj menijo o „brez“

Spričo »senzacionalnih« vesti, da prihajajo v modo ženske kopalne obleke brez vrhnjega dela, razen dveh ozkih naramnic, smo vprašali nekaj naših deklet in žena, pa tudi nekaj gospodov, kaj sodijo o tem! Odgovori so se glasili:

NAMEŠCENKA, STARA 28 LET:

Jaz nikoli ne bi oblekla take kopalne obleke. Zlasti zato ne, ker ni elegantno. Mislim namreč, da se dekleta, ki je resnično elegantno in fino, ne bi nikoli pokazalo v taki kopalni obleki, ker ji to branita njen estetski čut in smisel za eleganco.

GOSPODINJA, 45 LET:

Rečem lahko samo to, da so take kopalne obleke ostudne.

STUDENTKA, STARA 25 LET:

Ce bi bile vse ženske mlade in lepe, bi ne bilo neestetsko, če bi hodile z razgaljenimi prsmi. Ker pa ni tako in ker nam tudi večkrat primanjkuje avtokritike, bodo morale tiste, ki nočejo belih lis po telesu, še naprej hoditi v posebna kopalnišča, ker se tu pri nas nov model bikinija nikakor ne bo uveljavil. Če golota ni nič pregrešnega za severnjake in za Afriko, pa to ne more kar naenkrat veljati za dežele, kjer je zakoreninjena navada,

da se oblačimo. Zato vzemimo nov krik mode za šalo in ostanimo zveste našim starim kopalnim kostimom.

STROJEPISKA, STARA 22 LET:

Jaz ne odobravam kaj takega. Po mojem mnenju se tudi ne bo obneslo, vsaj ne v Italiji. Morda kje na Švedskem. To je norost.

BARISTKA, 22 LET:

Jaz kaj takega ne bi nikoli oblekla.

GOSPA, 72 LET:

S palico bi jih treba, take. Naj jih kar zapro, nesramnice.

DELAVKA, 24 LET:

Pametnim ženskam kaj takega ne pride na misel.

USLUŽBENKA, 21 LET:

V Trstu se to ne bo obneslo.

PROFESORICA, 35 LET:

Smešno. V tem vidim pomanjkanje vzgoje.

Moški

SPORTNI UREDNIK:

Jaz sem za vse, kar je lepo in estetsko. Z zdravstvenega stališča bi se dalo upravičiti. Jasno je, da gre za problem morale in problem estetike. Toda moralen je lahko tudi nudist bolj kakor nekdo, ki hodi zapet od vratu do pete. Gotovo pa je, da se ta »moda« pri nas ne bo uveljavila. Morda na Švedskem.

PROFESOR:

Mislim, da bi bilo to preveč revolucionarno, tako v moralnem kot socialnem pogledu, zato se ne bo obneslo, tudi če izključimo vse druge momente, kot verske, duržinske itd.

ČASNIKAR:

To je samo neokusno pretiravanje erotike v modernem življenju, ki pa doseže kot vsako pretiravanje ravno nasprotni učinek. Ne mogel bi spoštovati ženske, ki bi jo videl tako tekati po plaži.

ŽENA IN DOM

Nevarnost dveh nacionalizmov

(Nadaljevanje s 1. strani)

torej prišlo do takšne Združene Evrope, kakršno si zamišlja francoski predsednik, bi to bila vođa na mlin dvema nacionalizma, kar bi dejansko pomenilo zanikanje in teptanje idealov, na katerih temelji celotna zamisel o Združeni Evropi.

Prav zaradi tega bi bilo torej važno in potrebno, da bi v Združeno Evropo vstopila tudi Velika Britanija, ki bi zaradi svojega gospodarskega potenciala mogla biti nekakšen protiutež Franciji in Nemčiji in bi zlasti s svojo preizkušeno demokracijo mogla paralizirati nacionalizme in pozitivno vplivati tudi na demokratično vzgojo v ostalih državah in pri ostalih narodih. Za majhne države je jasno, da prihaja v poštev le takšna Evropa, in zato je razumljivo njihovo odločno nasprotovanje De Gaullovemu stališču. Erhard je tudi na zadnjih razgovorih zavrnil načrte francoskega predsednika, šele bodočnost pa bo pokazala, koliko so se Nemci naučili zlasti od zgodovine v tem stoletju.

SLOVENSKI MLADINSKI TABOR NA KOROSKEM

Slovenska mladina bo priredila od 10. do 12. julija »Mladinski tabor 1964« na Koroskem. Z njim bo tudi proslavila 550-letnico zadnjega ustoličenja karantanskega kneza v slovenskem jeziku.

Sporod bo obsegal med drugim baklado, kres, v nedeljo mašo pri Gospe Sveti, popoldne pa proslavo 550-letnice ustoličenja v Delavski zbornici v Celovcu. Zvečer družabni večer v Kolpingovi dvorani.

Tržaška mladina se odpelje v soboto zjutraj ob 7. uri s trga Oberdan.

KAKO SE BRANIMO PRED TOPLOTO

Prva stvar, ki jo moramo upoštevati, kar se tiče oblačenja v toplih dneh, je ta, da je najbolje, ako se izogibamo raznih ovratnikov, pasov in preveč stisnjenih oblek. Sezimo raje po udobnih oblekah iz lahkega blaga, tako, da ostane nekaj zraka med obleko in telesom.

Kaj pa hrana v toplih dneh? Priporočljivo je uživati mnogo zelenjave in svežega sadja, a malo mesa in maščob. Izogibajmo se konzervirane hrane in zmanjšajmo obroke testenin. Zelo nam koristi topla, slana juha, s čimer organizmu nadomestimo tisto sol, ki jo je s potenjem izgubil.

Kako pa se borimo proti žeji?

Mnogokrat slišimo, da moramo čimmanj piti, kadar je toplo. To ni res, ker telo izgublja s potenjem mnogo vode in ni razloga, da ne bi to vodo zopet nadomestili. Glavno je, da ne pijemo pretirano, predvsem pa ne smemo piti v enem dušku ledenih pijač. Premrzle pijače nam namreč lahko povzročajo prebavne motnje in pri otrocih celo črevesne infekcije. V toplih mesecih uživajmo tudi manj alkoholnih pijač, ker lahko povzročajo motnje v krvnem obtoku. Najboljši pijači sta ne premočna in ne premrzla kava in čaj.

Ali tuširanje z mrzlo vodo pomaga proti toploti? Prvi vtis pod mrzlo vodo je vedno zelo prijeten. Kljub temu pa najbolje preženemo toploto, če se dolgo časa tuširamo z mlačno vodo. S tem tudi preprečimo, da nas ne napade nespečnost, kar je važno zlasti zvečer, ko gremo spat. Nespečnost je namreč posledica previsoke temperature. Če se tuširamo z mlačno vodo, preden gremo v posteljo, se naši živci bolj sprostijo in lepše zaspimo.

MODA ZA PRIHODNJO JESEN IN ZIMO

Sredi poletja smo, a veliki modni ustvarjalci že rišejo s svojimi čarobnimi palicami novosti za letošnjo jesen in zimo. 27. julija jih bodo predstavili javnosti, a čeprav držijo vse v največji tajnosti, je po

skritih kanalih vseeno nekaj prišlo na dan. Tako smo zvedeli, da je zadnji krik mode — »topless« — vplival na modo 1965. Nekateri je navdihnil prav nasprotno, kot na primer pariškega modnega diktatorja Bohana, ki vodi modno hišo Dior. »Nič vrtoglavih izrezov« napoveduje. »Obleke bodo zaprte do vratu«. Drugi pa so se pustili zapepljati, tako med drugimi modni salon Nine Ricci, in bodo predstavili modele, ki bodo radodarno odkrivali ženske čare.

Idealna modna ženska 1965 bo vitka, visoka — nad 170 m; majhne in okrogle naj se kar sprijaznijo s tem: nova moda ni ustvarjena zanje! Blago in barve so izbrani tako, da bo čimbolj poudarjena ženskost. Najbolj pogoste tkanine so muslin, mehak jersey, čipke Chantilly, predvsem pa žamet, katerega uporabljajo vsi modni ustvarjalci. Volneno blago je mehko in veliko lažje kot preteklo zimo. Krojači so postali tudi vremenoslovci; predvidevajo namreč, da ne bo hudega mraza.

Na barvni paleti so se pojavili novi odtenki sive barve: od krtasto sive, kovinsko-sive do biserno-bele; slap rdečih barv: od roznate do violičaste, pa tudi kričeče zelene in novi odtenki oranžne barve.

Pretekla modna sezona je bila v znamenju praktičnih skoraj moških krojev, katerim so se prilegali škornji. To zimo pa bomo škornje lepo spravile, kajti ženski hočejo vrniti nežnost in ljubkost. Tudi šminke obrazu bo zelo diskretno; oči bodo manj poudarjene, ustnice pa bodo obarvane z rožnato-rdečimi odločnimi rdečili.

M. Martinuzzi

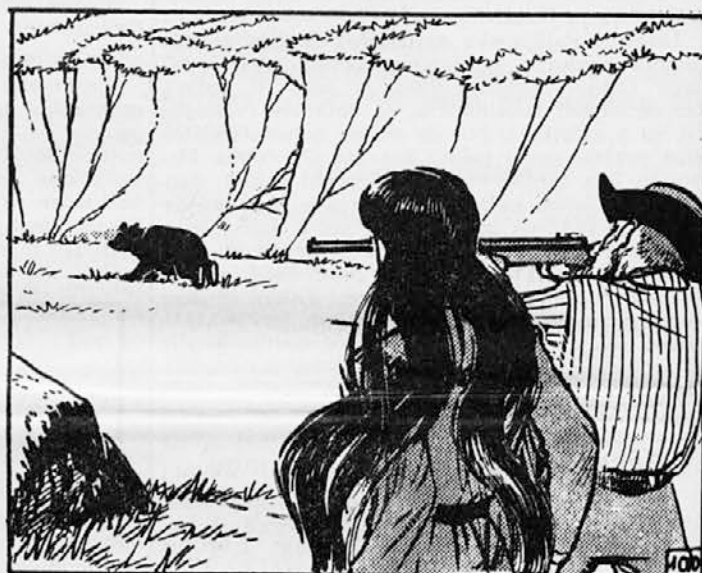
97. Prav njemu nasproti je stal Wakayoo, veliki črni medved! Pol minute je Baree izbiral med obema velikima nevarnostima. Kar tresel se je, ko je poslušal bližajoče se Pierrotove in Nepeesine korake. Potem pa je pogledal medveda. Velika žival se ni premaknila niti za palec. Tudi ona je prisluškovala. Čutila je bližino človeka.

98. Baree ga je opazoval, kako maje z veliko glavo. Končno se je odločil. Veliki medved mu je vzbujal sicer strah, pa tudi spoštovanje. Če bo on med njim in ljudmi, bo rešen! Zbral je ves pogum in stekel mimo medveda na travnik. Wakayoo pa se ni niti zganil, ko je Baree planil mimo njega, kakor da bi bil pes plič ali zajec.

99. Tedaj je medvedu živo udaril v nosnice duh po človeku. Trznil je, se hitro obrnil in se glasno, naglo bežeč napotil za Bareejem. Baree je mislil, da ga medved zasleduje in je preplašen iskal skrivališče. Našel ga je pod veliko naplavljeno skalo, ki se je poševno dvigala iz zemlje. Ne da bi se obotavljal, se je Baree zavlekel pod njo.

100. Iz svojega skrivališča je napeto opazoval, kaj se bo zgodilo. Medved je bežal čez travnik, izza skal pa sta prišla Pierrot in Nepeesa. Obstala sta. »Torej se vendarle bojita medveda!« je pomislil Baree in kar dobro mu je delo. Pierrot pa je opazoval blesteči, gosti medvedov kožuh. Krasno krzno! In počasi je dvignil puško.

101. Ta kretnja Bareeju ni ušla. Trenutek potem pa je zaslišal tudi tisti oglušujoči pok, ki mu je povzročil tolikšno bolečino. Hitro je pogledal medveda. Veliki Wakayoo se je zagugal. Potem je padel na kolena, ob drugem poku pa je nepremično obležal. Ob tretjem strelu je Baree žalostno, jokajoče zacvilil.

102. Trenutek potem se je Pierrot nagnil nad ustreljeno žival in zadovoljno pokimal Nepeesii: »Zares, prekrasno krzno. Lep kupček mi bodo odšteli zanj v Lac Bainu!« Pripravil se je, da bo odrl medveda in oba sta za nekaj trenutkov pozabila na psa. Takrat bi Baree lahko ušel. Toda že se je Nepeesa domislila in znova zašepetala: »Baree!«